

SSCB’NİN DAĞILMASI VE RUSYA FEDERASYONU’NUN KURULUŞU

Başak ETİ*

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB), Rus İmparatorluğu'nun 1917'deki Ekim Devrimi'yle yıkılmasının ardından başlayan Bolşevik-Menşevik mücadelesinin Bolşeviklerin lehine sonuçlanmasıyla 1922'de aynı topraklar üzerinde kurulan ve 1991'e değin varlığını koruyan devlettir. Sovyetler Birliği tarihte Marksist Sosyalist ideolojiye dayanan ilk devlettir. SSCB içerisinde ortaya çıkan bazı sorunlar devletin dağılış sürecinde etkili olmuştur. SSCB'yi oluşturan halkların gönüllü birliktelik oluşturmaması, birliği oluşturan ülkelerin baskıcı yönetimleri ve ekonomik sebepler SSCB'nin yıkılmasının nedenlerinden sayılabilir.

Mihail Gorbaçov 1990 yılının sonlarında Sovyetler Birliği'nin tüm cumhuriyetlerine yenilenmiş birlik federasyonu için referandum çağrısında bulundu. Sovyet liderinin bu çağrısına dokuz ülke olumlu yanıt verdi. Haziran 1991'de SSCB tarihinin ilk çok partili seçim yapıldı. Darbe girişimi 17 Mart 1991'deki Sovyetler Birliği Referandumuna göre 20 Ağustos 1991'de imzalanacak olan yenilenmiş birlik antlaşmasının iptal edilmesine sebep oldu. 8 Aralık 1991'de Rusya Federatif Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Devlet Başkanı Boris Yeltsin Sovyetler Birliği'ni dağıttıklarını ve Bağımsız Devletler Topluluğu'nu kurduklarını ilan etti. 25 Aralık 1991'de Mihail Gorbaçov Sovyetler Birliği devlet başkanlığından istifa ettiğini açıkladı. Aynı gün gece yarısı Kremlin'de dalgalanan Kızıl Bayrak indirilerek yerine Rus bayrağı çekildi. Böylece Sovyetler Birliği 25 Aralık 1991'de resmen dağıldı. Komünist Parti'den istifa eden Boris Yeltsin, 1991 Ağustos ayında devlet başkanı Gorbaçov'a yönelik darbe girişiminde bulundu. Bu darbe girişimi SSCB'nin merkezîyetçi güçlerinin, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetlere aktarılmasına olanak sağladı.

Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti (RSFSR) olarak Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin bir parçası olan Rusya, Aralık 1991'de Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından Rusya Federasyonu olarak devam etti. Boris Yeltsin, 1991 yılında Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti Devlet Başkanlığı'na seçilerek Rus tarihinde doğrudan halk tarafından seçilen ilk lider oldu. Boris Yeltsin liderliğindeki Rusya Federasyonu, SSCB'nin dönüşümü için kendi projesinin geliştirilmesi amacıyla 1 Ekim 1991'de Rus projesi - "Burbulis Muhtırası" olarak da bilinen, "Geçiş Döneminde Rusya'nın Stratejisi" sundu. Bu projenin ana düşüncesi, RSFSR'nin uluslararası arenada Sovyetler Birliği'nin tek varisi olacak şekilde bağımsız bir devlete dönüştürülmesiydi. 1917 Ekim Devrimi'nden sonar Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti, dünyanın ilk anayasal sosyalist devleti ve Sovyetler Birliği'nin en büyük ve önde gelen kurucusu oldu.

---

* Trakya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Birinci Sınıf Öğrencisi